

A detailed illustration of an alchemist, likely a character from the Coia Valls series. He is an elderly man with a long white beard, wearing a brown cap and a red robe over a grey tunic. He is pouring a fine white powder from a white bag into a wooden bowl. The scene is set in a workshop filled with various alchemical apparatuses: a balance scale on the left, a glass bottle with green liquid, a ceramic jar with a decorative lid, and several small jars and papers on the right. The background is dark and atmospheric.

*Coia
Valls*

L'ÀLQUÍMIA
de la VIDA

HS

Columna

COIA VALLS
L'ALQUÍMIA
DE LA VIDA

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: FEBRER DEL 2022
© COIA VALLS, 2022
© COLUMNNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2865-1
DIPÒSIT LEGAL: B. 432-2022
FOTOCOMPOSICIÓ: MOELMO
IMPRÈS A CATALUNYA - *PRINTED IN CATALONIA*

www.columnnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

I

Monestir de Vallbona de les Monges. Gener, 1478

El resultat de la votació que es portava a terme a la Sala Capitular del monestir de Vallbona era fàcil de preveure. D'altra banda, s'havien de complir les normes, totes les normes. Es tractava d'un assumpte molt seriós per a la comunitat i una garantia per al seu bon funcionament.

Aquella nit l'aigua s'havia gelat en la superfície del riu i les monges, arraulides dins els seus llits precaris, s'havien posat per sobre tota la roba disponible. El rigor de l'hivern afavoria una certa malenconia. El claustre era desert; no pas el *calefactarium*, que funcionava a ple rendiment.

A l'hora tèrcia, encara amb el cos encarcerat pel fred de l'albada, la jove Beatriu Montells esperava un desenllaç que podria canviar-ho tot. Ho feia a peu dret, a una distància prudencial dels esdeveniments, com si aquesta mesura pogués amortir el pes de la sentència que estava a punt de consumir-se. Mantenia el cap cot, un senyal de submissió que no era creïble per a tothom. Amb vint-i-dos anys acabats de fer, feia vuit mesos que estava com

a postulant; en condicions normals, un temps més que suficient per ingressar com a novícia.

Duia roba senzilla de color terra i una capa de llana li cobria el cos prim però fibrat. Els cabells, recollits amb un monyo, tot just s'endevinaven sota el mocador lligat al clatell.

La Violant de Sestorres, posant en valor el seu càrrec d'abadessa, presidia l'acte. Ho feia amb gest adust, sobri, assentint amb el cap cada vegada que una de les seves germanes en Crist depositava un vot dins la caixa. Les pedres, blanques o negres, serien les encarregades de donar el vistiplau a aquella proposta o de rebutjar-la. Com els grans d'un rosari, l'una rere l'altra i per ordre d'antiguitat, les monges desfilaven davant la immensa taula de roure que presidia la sala. El soroll dels petits còdols en xocar els uns contra els altres marcava un compàs d'espera viscut amb nerviosisme per part de la Beatriu, que, sota la roba, es burxava els repelons.

Sor Paula, la més jove de les monges, va tancar la votació. Era la seva primera vegada i lluïa un somriure ample i un caminar desimbolt que va fer menys feixuga tota aquella lletania.

Uns instants més tard, obeint la voluntat de l'abadessa, sor Ponça va agafar la capsa amb les dues mans i en va abocar el contingut sobre la taula.

Tres úniques pedres blanques van treure el nas entre un bon grapat de negres. Una majoria tan notable, però, no va fer que s'estalviessin el recompte en veu alta.

—Tres vots a favor i vint-i-vuit en contra.

Tot seguit, dirigint-se expressament a la postulant, la Violant de Sestorres li va recomanar d'aprofundir en els seus exercicis per accedir al noviciat. Més endavant, si s'esqueia, ja tornarien a parlar de prendre l'hàbit.

La Beatriu va començar una inspiració lenta i, abans de deixar anar l'aire, va transigir breument amb el cap. Alguna de les monges estossejava, potser amb el propòsit de fer més planer aquell tràngol. Es van sentir murmuris i fregadisses de roba que delataven incomoditat a l'espera del permís per abandonar la sala.

La jove ho va fer sense aixecar la vista en cap moment, al costat de sor Lluïsa de Meià, que es va oferir a acompanyar-la. No van badar boca, ni l'una ni l'altra, fins a arribar al claustre i sentir-se a l'empara de comentaris no sempre ben intencionats. L'abadessa observava cada moviment des de la distància.

—Em sap molt de greu que... —va vacillar la monja mentre feia el possible per amagar les mans dins l'hàbit.

—Hem d'acceptar la voluntat de Déu, els plans que Nostre Senyor té per a cadascun de nosaltres, els seus fills. No és això el que diu l'Evangelí? —va deixar anar la Beatriu de manera taxativa.

—Sí, és clar. Així ha de ser.

La veu de la germana Lluïsa era poc convincent. De fet, no va saber trobar la manera de reprendre aquell discurs, amb el qual pretenia consolar-la; un silenci mortificador va ocupar el seu lloc. Amb la intenció de foragitar-lo, es va decidir a encetar una conversa menys transcendent...

—He deixat les flors de borratja a assecar pensant que el sol acabaria sortint, però el cel segueix molt cobert. No pinta gens bé. Potser em podria acompanyar i les retiràrem abans que es fessin malbé.

—Sí. Avui el sol tindrà molt poques oportunitats —va interrompre la jove.

Les paraules que deixava anar la Beatriu no semblaven tenir destinatari, com si pensés en veu alta o les llan-

cés enlaire a l'atzar. Sor Lluïsa es preguntava si, tal vegada, en la parquedat dels mots de la jove s'hi amagava un crit d'auxili. Davant l'hermetisme de la seva companya, va optar per treure més ferro encara a l'assumpte.

—Sempre he sentit a dir que, si les flors es cullen molt d'hora, l'oli que se n'obté és de més qualitat. Però he matinat per a no res! Em temo que, sense sol, agafaran humitat i perdran el seu preciós color blau —va afegir amb veu mústia.

—De veritat penseu que el color és tan important?

La monja va empassar-se la saliva. Abans que pogués trobar una resposta per al que ja estava molt a prop de ser una impertinència, la Beatriu va afegir:

—Sor Lluïsa, sé que ho feu per entretenir-me, per animar-me segurament, i agraeixo el vostre esforç, però no m'interessa gens ni mica tot això de la recol·lecció. No tinc ganes de parlar d'olis, ni de plantes, ni tampoc del procés d'assecat. No em ve de gust parlar ni tan sols de la preparació de tisanes. En vaig quedar ben tipa, creieu-me. Si fóssiu tan amable, m'agradaria estar sola.

La monja va mussitar alguna cosa inintel·ligible que, pel to, podria ser una disculpa. Després va girar cua i va desaparèixer escales amunt, cap al dormitori comunal. La Beatriu, amb la barbeta alta, la va seguir de reüll. A sor Lluïsa les sandàlies li anaven balderes i, amb cada passa, se sentia l'espetic que feien en xocar contra el taló. El repic es feia més ràpid a mesura que perdia intensitat. Quan per fi va deixar de sentir-se, la Beatriu es va posar en marxa en direcció al jardí.

Allí, rere una tanca, l'esperava la Joana. Era la seva germana i només tenia tretze anys; la seva cabellera vermella, sempre embullada, es resistia a mantenir-se dins els límits del mocador. La noieta romania de puntetes amb

el coll tan estirat com li era possible. Quan la va veure aparèixer, va aixecar les espatlles i després els braços. La Beatriu, però, no va respondre als seus posats i va quedar uns instants plantada, sense apropar-s'hi ni dir-li res.

—Si us plau, si us plau, digues que t'han deixat entrar de novícia —va demanar la Joana amb les mans a un costat i altre de la boca per assegurar-se que el missatge arribava on ella volia, però sense fer-lo públic.

Aleshores la jove aspirant va riure amb aire triomfal, provocant el seu enuig.

—Ets, ets... ets una desagraïda i ho engegaràs tot a rodar!

Amb llàgrimes als ulls i les ungles clavant-se-li al call de la mà, de tan fort com premia els punys, la Joana va contraure el rostre i tota ella es va fer un manyoc. Després va veure com la Beatriu reprenia el pas per apropar-s'hi i va iniciar una cursa embogida en direcció contrària.

En arribar a la caseta de pedra va empènyer la porta i es va llençar sobre el llit. La fusta vella dels travessers va grinyolar, però els plors de la Joana s'imposaven per sobre de qualsevol altre xerric.

Cap de les dues dones que compartien l'estança amb ella es trobaven a l'interior, era l'hora de munyir les cabres i bullir la llet. La Càndida, una nena de la seva edat que, també com ella, somiava de ser monja algun dia, va aparèixer de sobte per cosir-se un estrip de les mitges de llana gruixuda.

—Què tens, Joana? Per l'amor de Déu, tranquil·litza't i explica'm què t'ha passat —va pregar amoïnada, deixant l'agulla i el fil sobre un tamboret i abraçant la seva companya per l'esquena fins a sentir com a propis els seus sanglots.

—L'hi vaig demanar pel que més volgués, però està feta a la seva i ja no escolta res ni ningú.

—No sé de què em parles. Qui és que no t'escolta? Què t'han fet?

—La meva germana. És la meva germana, que no té remei!

—Espera, espera. Beu una mica d'aigua i explica-m'ho a poc a poc. Si segueixes plorant d'aquesta manera se t'esborraran les pigues!

La Joana se la va mirar amb aquells ulls de color caramel que desvelaven sense engany la dolçor que li era pròpia, i se li va tirar al coll. Va intentar somriure. Quan ho va aconseguir, la melangia va guanyar la partida i només va ser capaç de dibuixar un gest amarat de tendresa.

Uns minuts després, ja més serena, li va fer confiança...

—Ho ha fet expressament. La Beatriu ho ha fet expressament, n'estic segura. No mostra el respecte necessari, ni és prou pietosa! Al final se sortirà amb la seva i aconseguirà que ens facin fora.

—I ara! Ningú no us ha de fer fora d'aquí! —va exclamar la Càndida, prement-li les mans entre les seves.

—Tu no ho entens. Vivíem a Barcelona i érem pobres com rates quan vam entrar al convent. La Beatriu no ho volia de cap de les maneres i ens vam resistir tant com vam poder. No t'imagines què vam arribar a fer per sobreviure... Però jo vaig caure malalta i vam haver de demanar ajuda a l'oncle. És clar que ell també les passava magres i ja tenia més boques de les que podia alimentar. L'única solució era demanar asil a les monges. L'oncle treballa unes terres del monestir i va pensar que potser s'apiadarien de nosaltres. A canvi de sostre i un plat a taula podríem ajudar a les feines de mal fer. Però jo soc esguerrada i, per molta voluntat que hi posi, hi ha vega-

des que faig més nosa que servei. Ens va salvar saber de lletra.

—Això que dius és una bestiesa i, a més a més, és mentida! Tens més traça que jo amb gairebé tot. I cuines com els àngels!

—La meva mare sí que cuinava bé. Feia pastissos de qualsevol cosa: de pastanaga, de mores i figues... Fins i tot de xarop d'atzavara!

—És la primera vegada que em parles de la teva mare.

—És una història massa trista. Va morir. Ens va deixar soles.

—Perdona. No voldria que et pensessis que...

—No passa res.

—De veritat que em sap greu. Si no fos tan bocamolla i aprengués a tenir la boca tancada!

La pell blanca de la Joana encara ho semblava més quan es trobava al costat de la Cànida, bruna com el blat torrat o el terra després de la pluja. La feina del dia a dia no deixava gaire temps ni espai per a grans confidències i, arribada la nit, la son les vencia just després d'encomanar-se a Déu.

—La meva germana està enfadada —va dir la Joana amb la mirada perduda, com si posés veu als seus pensaments, sense esperar cap resposta.

—Amb la teva mare, vols dir?

—Sí. Viu amb la ràbia al cos i se l'està menjant per dins.

—No... no ho entenc. No es devia pas voler morir, la teva mare!

—Ja. Suposo que tens raó, però les coses no són tan senzilles, Cànida.

—Aleshores, m'estàs dient que totes les vegades que li han hagut de cridar l'atenció...

—No vol ser monja. És així de senzill. No vol ser l'esposa de ningú i d'aquí no la treus.

La Càndida es va fer el senyal de la creu sobre el pit i, amb veu prima, va demanar...

—Ni tampoc de Crist Nostre Senyor, que va morir a la creu per salvar-nos? N'estàs segura?

La Joana va negar amb el cap mentre les llàgrimes tornaven a escórrer-se-li cara avall.

—La culpa és meva, ella ja m'ho va deixar clar, però... suposo que esperava un miracle! He resat cada dia perquè es produís. Jo no tenia edat per entrar de postulant, si ella feia el pas ens assegurava un lloc. Aquí he trobat la pau que he cercat en va tota la meva vida, Càndida. Perquè ella no hi posa de la seva part?

—Has de permetre que segueixi el seu camí, no tots som cridats a...

—Tard o d'hora marxarà i jo no vull que ens separem.

Les campanes de la torre del monestir van cridar al res de l'àngelus i les dues noietes van interrompre la conversa per agenollar-se, l'una al costat de l'altra. La Càndida tenia cura de no tapar amb la seva veu, greu i massa ronca per ser tan petita, aquella altra més aflautada de la Joana, sempre a punt per al cant.

Mentrestant, arronsada en un racó, vora el pou del jardí i lluny de mirades alienes, la Beatriu Montells es tapava les orelles amb les mans i premia fort les dents.